

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Поліщук Ліна Сергіївна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин,*

*Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

СОТ активно просуває нові ініціативи, щоб висвітлити роль торгівлі та економічної інтеграції в просуванні миру та безпеки. Однією з них є програма «Торгівля заради миру», котра закликає до співпраці між торговельними, мирними та гуманітарними спільнотами для розширення можливостей використання багатосторонньої торговельної системи для миру та стабільності [1]. Основна її мета – сприяти інтеграції слабких і постраждалих від конфліктів економік у багатосторонню торговельну систему. Це особливо актуально в умовах розгортання торговельних війн, які ініціюються сьогодні основними учасниками міжнародної торгівлі.

Крім того, на 13-й Міністерській конференції СОТ у 2024 році було прийнято дві декларації щодо технічних бар'єрів у торгівлі (ТБТ).[2] У першій підкреслюється важливість регуляторного співробітництва для вирішення глобальних викликів, таких як зміна клімату, кризи в галузі охорони здоров'я та проблеми, пов'язані з цифровою торгівлею. Друга посилює положення про спеціальний та диференційований режим для підтримки країн, що розвиваються, під час впровадження угод про ТБТ та про застосування санітарних та фітосанітарних заходів. Ці декларації підкреслюють прихильність СОТ до зниження технічних бар'єрів, одночасно забезпечуючи ефективність регулювання цього питання.

Для оцінки поточної ситуації у сфері технічного регулювання в межах глобальної торговельної системи проаналізуємо звіти Комітету з технічних бар'єрів у торгівлі (ТБТ). Трирічні звіти щодо Угоди про ТБТ – це ключові документи, що публікуються СОТ кожні три роки відповідно до статті 15.4 Угоди про ТБТ. На відміну від щорічних звітів, які зосереджуються на прозорості, нотифікаціях та вирішенні конкретних торговельних проблем у певному році, трирічні огляди застосовують ширший, більш стратегічний підхід. Вони оцінюють довгострокові тенденції, регуляторні зміни та нові виклики в контексті технічних регламентів, стандартів і процедур оцінки відповідності в країнах-членах СОТ. Ці звіти визначають порядок денний майбутньої роботи, формують

регуляторний ландшафт і визначають, як саме в подальшому регулюватиметься глобальна торгівля. Такі огляди є інструментом для аналізу впливу технічних бар'єрів на міжнародні торговельні потоки, конкурентоспроможність ринку та економічний розвиток. Вони дають уявлення про те, як нетарифні заходи впливають на торговельні витрати, інвестиційні рішення та глобальні ланцюги доданої вартості. Звіти допомагають визначити сфери, де узгодження політики може підвищити економічну ефективність та зменшити викривлення у торгівлі.

Десятий трирічний звіт ґрунтується на попередніх звітах та включає нові пріоритети, що відображають зміни в структурі торгівлі, технологічні досягнення та регуляторні підходи за останні 3 роки. Він оцінює, як країни-члени виконують попередні рекомендації, дає нові вказівки та сприяє регуляторному співробітництву між країнами. Враховуючи зростаючу складність світової торгівлі, роль цього звіту у забезпеченні балансу між сприянням торгівлі та певними обмеженнями, наприклад, захист прав споживачів, екологічна стійкість та безпечність продукції, є важливішою, ніж будь-коли.

Цей звіт, опублікований у листопаді 2024 року, оцінює прогрес, досягнутий з 2021 року, і спирається на попередні рекомендації щодо посилення регуляторного співробітництва та прозорості. Серед ключових досягнень за цей період – прогрес у роботі механізмів прозорості, регуляторному співробітництві та процедурах оцінки відповідності. Прозорість залишається центральним елементом роботи Комітету з ТБТ, який щорічно подає понад 4000 нотифікацій, що становить 40% усіх нотифікацій СОТ. Платформа ePing SPS&TBT продовжує впорядковувати обмін інформацією, і зараз понад 99% нотифікацій подаються через цю систему, що зазначалось також у щорічному звіті.[2]

Значну увагу було приділено обговоренню стандартів у таких сферах, як штучний інтелект, біотехнології, чиста енергетика та напівпровідники. Обговорення цих тем дозволяє членам СОТ розробляти узгоджені підходи до регулювання новітніх технологій, що сприяє усуненню потенційних бар'єрів у міжнародній торгівлі.

Експерти Комітету підкреслили необхідність вдосконалення механізмів оцінки відповідності та розширення практик взаємного визнання сертифікаційних процедур. Це особливо важливо для країн, що розвиваються, оскільки дозволяє їм ефективніше інтегруватися у світову торговельну систему та отримувати доступ до нових ринків. Важливим кроком у цьому напрямі стала ініціатива щодо розвитку єдиних стандартів у сфері вимірювання викидів парникових газів у металургійному секторі, що відображає зростаючу роль екологічних стандартів у міжнародній торгівлі [2; 3].

Двадцять дев'ятий щорічний звіт та Десятий трирічний звіт з Угоди ТБТ демонструють зростаючу роль прозорості, цифровізації та

міжнародного співробітництва у сфері технічних бар'єрів у торгівлі. У 2023–2024 роках спостерігалось рекордне зростання кількості нотифікацій, що свідчить про посилений контроль та відповідальність країн-членів СОТ у сфері технічного регулювання. Водночас, зменшення кількості специфічних торговельних занепокоєнь вказує на незначне покращення взаєморозуміння між державами і зростання ефективності механізмів двостороннього врегулювання спорів.

Таким чином, огляди підкреслюють необхідність подальшого вдосконалення процедур регулювання, забезпечення гармонізації технічних стандартів та сприяння міжнародній співпраці для мінімізації бар'єрів у торгівлі. Також, підкреслюється роль Комітету з ТБТ як ключового майданчика для обговорення актуальних викликів у сфері технічних регламентів і стандартів, що дозволяє забезпечити стабільність і передбачуваність світової торговельної системи.

Список використаних джерел:

1. Trade for Peace Programme. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/acc_e/tradeforpeace_e.htm
2. TBT Committee Tenth Triennial Review (adopted in November 2024). URL: https://www.wto.org/english/tratop_e/tbt_e/tenth_triennial_review_e.htm
3. Двадцять дев'ятий щорічний огляд впровадження та функціонування Угоди про технічні бар'єри в торгівлі (ТБТ). URL: <https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/SS/directdoc.aspx?filename=q:/G/TBT/53.pdf&Open=True>